

МОРАЛЬНА ЦІННІСТЬ ПРАЦІ: ФІЛОСОВСЬКО-КУЛЬТОРОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Актуальність теми. Актуальність дослідження моральної цінності праці пов'язане з глибокими і всебічними змінами, які виникли в суспільстві з процесами демократичного перетворення в державі. Насправді, постає надзвичайно вагоме питання, яку саме цінність через призму філософії та культурологічних процесів має поняття «праця». Необхідність пошуку відповіді на це запитання обумовлюється в подальшому викладенні нами матеріалу та аналізу різних точок зору. **Метою дослідження:** сформувати власну думку щодо моральної цінності праці через призму філософсько-культурологічного аналізу. Для досягнення цієї мети поставлені такі **завдання**, що розкривають спрямованість дослідження: проаналізувати витоки проблем формування ідеології та культури праці; дати загальну характеристику цінності праці через призму філософсько-культурологічного аналізу; охарактеризувати сутність «моральної цінності праці» та окреслити характерні властивості; розкрити вимоги, що утворюють зміст поняття «праця». **Об'єктом дослідження є праця. Предметом дослідження є** філософсько-культурологічний аналіз «праці» з точки зору моральної цінності. Поняття «праці» являє собою складне, багаторівневе явище. Аналізувати його можна з різноманітних позицій, зокрема, якщо досліджувати його як комплексне соціальне явище, можна виділити загальні характеристики, які йому притаманні, і вони виражаються у поняттях «праця взагалі», «абстрактна праця». Без такого дослідження неможливо глибоко розкрити і соціально-специфічні риси праці, його конкретно-історичні особливості та моральні цінності [1, с. 251-257]. Процес праці, – писав К. Маркс, – як ми зобразили його в простих і абстрактних моментах, є доцільна діяльність для творення споживчих вартостей, привласнення даного природою для людських потреб, загальна умова обміну речовин між людиною і природою, природна умова людського життя. Поняття «моральна цінність праці» має історичні корені. Варто зауважити, що дослідники почали розширювати на цьому особливу увагу протягом сторіч. Це поняття у сучасному вигляді сформувалося лише у другій половині ХХ століття, і, звісно, прослідкувати зародження його в ХУІІІ-ХІХ століттях дуже важко, але можливо, аналізуючи вчення видатних економістів, які досліджували концепцію духовного розвитку «економічної людини». Культура праці – це продуктивна діяльність людини взагалі, за допомогою якої вона здійснює обмін речовин з природою, не тільки позбавлена будь-якої суспільної форми і певного характеру [2, с.160-164]. У сучасному суспільстві цінність праці набуває певних змін і трансформацій, хоча цінність праці продовжує відігравати вирішальну роль стосовно індивідуального вибору людини, добробуту людей і соціально-економічної стабільності. Праця забезпечує умови збереження та розвитку людського потенціалу [2, с. 164-168]. Можна сказати те, що моральною цінністю праці є людська цілеспрямована діяльність, а цілеспрямованість є складовою та одним з елементів суспільної свідомості. Моральна цінність праці в основному проявляється у тому, що людина відповідально ставиться до свого життя, з тієї точки зору, що особа за цілеспрямовану працю прагне отримати гідну матеріальну винагороду. Для того, щоб виховати у індивіда морально-етичні засади праці потрібно застосовувати соціальний вплив на особу. Морально-етичні якості людини формуються, насамперед, в процесі функціонування системи виховання і навчання, які спрямовані на перетворення етичних знань в моральні переконання. Причому саме виховання необхідно розглядати в нерозривній єдності з перетворюючою діяльністю, а отже не тільки з наявними об'єктивними умовами, але й із зміною цих умов. Разом з тим, воно спрямоване в майбутнє, на постійний розвиток і вдосконалення, зміну умов як власного життя, так і життя інших людей. В епоху постіндустріального суспільства феномен «праці» знає повного переосмислення. Серед суспільства поширюються такі тези як: «криза й руйнація трудового суспільства», «виходу праці із культури», «капіталу без праці». В цей момент виникають радикальні погляди на працю як усталений та фундаментальний процес суспільного життя. Моральна цінність праці розкривається у світлі концепції гідної праці. Праця стає цінною у тому випадку коли особа досягає передбачених результатів, соціально та відповідально ставиться до своїх обов'язків, а щодо наслідків, то ним є високо кваліфікуючий процес та результат праці, який задовольняє саму особу. Моральна точка зору цінності праці полягає насамперед у тому, що особа задоволена сама, чим та що вона робить, а з іншої точки зору, за свою діяльність має мати гідну винагороду. Сенс праці полягає в досягненні певних результатів, реалізації заздальгід поставлених цілей. Інакше кажучи, праця є процес творення, позитивна, творча діяльність. Саме в процесі трудової діяльності, постійно напружуючи свої фізичні і духовні сили, ставлячи перед собою все більш складні і масштабні цілі, долаючи опір сил природи і приборкуючи їх, безперервно розвивається, людина вдосконалюється. Роль праці у розвитку людини воістину безмежна. Вона не тільки створила людину, але безперервно розвиває і вдосконалює її [3, с. 94-108]. Тому, цілком логічно можна сказати, що багатством суспільства є не тільки матеріальний і духовний світ та культура, але й людина як суб'єкт і продукт своєї трудової діяльності. **Висновок**, праця людина є глибоко об'єктивна. На кожному етапі розвитку суспільства ця діяльність і цінність праці зростає і стає певним поштовхом до нових змін. Сама цінність трудової діяльності людини не означає одноплановості, односпрямованості або одноманітності, навпаки, процес праці передбачає розвиток і вимагає пластичності, мобільності багатоплановості. Важливу роль у системі праці відіграє державна, суспільна, матеріальна і моральна підтримка особи. Така підтримка має носити системний характер й охоплювати як сферу виробничої діяльності, так і сферу побуту, способу сімейного життя, виховання.

Список використаних джерел

1. Касьянов Д. В. Особливості становлення праці в Україні та формування духовних орієнтацій особи // Д.В. Касьянов // Гілея (науковий вісник): [зб. наук, праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. К., 2015. Вип. 17. С. 251-257.
2. Касьянов Д. В. Підприємництво та праця в контексті культури: історичний досвід осмислення // Д.В. Касьянов// Гілея (науковий вісник): [зб. наук, праць] / [гол. ред. В.М.Вашкевич]. К., 2013. Вип. 16. С. 160-168.
3. Культура праці: проблема визначення // Нова парадигма: Журнал наукових праць К.: Видво НПУ імені М.П.Драгоманова, 2016. Вип. 81. С. 94-108.